

Gebiedsplan Saendelft

Bewoners en professionals
committeren zich aan een
weerbare, leefbare en veilige wijk

www.zaanstad.nl

ZNSTD

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Probleemanalyse

- Saendelft
- Overlast en criminaliteit

3. Bestaande samenwerking in en om de wijk

- Samenwerken en regie (thema 1)
- Samenwerken voor collectieve weerbaarheid (thema 2)
- Samenwerken voor leefbaarheid (thema 3)
- Samenwerken om (verder) afglijden te voorkomen (thema 4)

4. Voorgestelde maatregelen

- Beleid en visie
- Maatregelen voor regie (thema 1)
- Maatregelen voor collectieve weerbaarheid (thema 2)
- Maatregelen voor leefbaarheid (thema 3)
- Maatregelen om (verder) afglijden richting criminaliteit te voorkomen (thema 4)

5. Overzicht van extra maatregelen en kosten

6. Verwachte resultaten en eerste stappen

1. Inleiding

Saendelft is een wijk met uiteenlopende kenmerken: enerzijds wonen er gezonde, welvarende en hoog opgeleide mensen, anderzijds heeft het een hoge bevolkingsdichtheid, relatief veel jongerenoverlast en hoge criminaliteitscijfers. De eerste serie kenmerken duidt op een wijk met veel beschermende factoren waar potentieel is om een fijne en leefbare omgeving te creëren met elkaar. De tweede serie kenmerken duidt op een relatief kleine groep, die een groot aantal mensen hindert en (gevoelens van) onveiligheid creëert.

De kern van dit gebiedsplan is de preventieve aanpak en bestrijding van overlast en criminaliteit. Dit valt te vatten in drie verschillende thema's: vergroten van de weerbaarheid van de wijk, het beschermen van de leefbaarheid en het voorkomen van (verder) afglijden van jongeren. Een randvoorwaarde (en extra thema) hierbij is resultaatgerichte, eenduidige coördinatie van de samenwerking tussen partners: regie.

Het plan is gebaseerd op de dagelijkse praktijk: de ervaringen van bewoners en de perspectieven van professionals die lokaal werken. Het analyseert de huidige situatie in de wijk en het bestaande aanbod van diensten en initiatieven. Vervolgens maakt het concreet hoe ontbrekende middelen en aansturing door de gemeente kan worden ingevuld via de vier thema's. Het is de bedoeling om met dit gebiedsplan te voldoen aan de behoefte hiertoe van de inwoners van de wijk, de raad van Zaanstad, de ambtelijke organisatie, de politie en de overige partners in de wijk.

Bij (1) gaat dit om een nieuwe structuur in samenwerking met de partners en verbetering van de informatiepositie van OOV. (2) De weerbaarheid van de bewoners en ondernemers in Saendelft wordt gezien als een belangrijke kans. Initiatieven van bewoners en ondernemers kunnen beter benut worden, net als het potentieel van de jongerenHub. Daarnaast zijn investeringen in jongerenwerk en handhaving essentieel met betrekking tot (3) leefbaarheid. Het (4) voorkomen van (verder) afglijden naar de criminaliteit krijgt een impuls door o.a. een vernieuwde aanpak van overlastgevende jeugdgroepen.

Om het gebiedsplan duurzaam te laten slagen, wordt een structurele extra investering of herprioritering nodig geacht. Met deze investering wordt de weerbaarheid en leefbaarheid van de wijk vergroot en duizenden jongeren kunnen in de wijk veiliger opgroeien.

2. Probleemanalyse

2.1 Saendelft¹

Algemeen

Saendelft is een wijk in het noorden van Assendelft en bestaat uit drie buurten: Parkrijk, Waterrijk en Kreekrijk. Een groot deel bestaat uit relatief nieuwe woningen en kent een hoge bevolkingsdichtheid. Er wonen 16.000 mensen en samen vormen zij 5.660 huishoudens. Saendelft wordt gekenmerkt door het hoge aantal jonge inwoners: 59% betreft een meerpersoonshuishouden met kinderen, wat een stuk hoger is dan het gemeentelijk gemiddelde (37%).² De wijk kent verschillende voorzieningen zoals parken, basisscholen en middelbare scholen. In het hart van de wijk, aan het Kaaikhof, bevindt zich het winkelcentrum De Saen.

Een wijk met twee gezichten

Er is in Saendelft een relatief hoog gemiddelde welvaart, opleidingsniveau en gezondheid.³ Echter, het beeld van de ontwikkeling van de jeugd is op een aantal punten zorgelijk. Zo maken relatief veel jongeren⁴ in Assendelft-Noord gebruik van jeugdzorg.⁵ Jongeren in Saendelft met een zorg- of ondersteuningsvraag komen vaker uit een eenoudergezin en hebben vaker een niet-westerse migratieachtergrond.⁶ Tegelijkertijd valt bij het sociaal wijkteam op dat ouders hoge verwachtingen van hun kinderen hebben, bijvoorbeeld op het gebied van schoolprestaties; een deel van de jongeren ervaart stress.

Sociale cohesie

Bewoners van Saendelft ervaren een lage sociale cohesie.⁷ Ze kennen elkaar niet goed en zien dat er relatief weinig ouderlijk toezicht is op (overlastgevende) kinderen. Een deel van de ouders is onvoldoende betrokken bij problemen die zich op straat voordoen of vermijden dat soms bewust. Bovendien wordt er weinig binding ervaren tussen de oudere en de jongeren inwoners van de wijk, waardoor jongeren aangeven zich niet altijd welkom te voelen.

2.2 Overlast en criminaliteit

Jeugdoverlast

Verschillende groepen jongeren hangen op straat. Dit wordt onder meer geweten aan te weinig passende alternatieve activiteiten. De wijk kent veel dichte bebouwing er zijn er (binnen)plaatsen waar jongeren buurtbewoners snel tot last kunnen zijn. De afgelopen jaren werd dan ook een toename van de jeugdoverlast waargenomen in woon- en winkelgebieden en rondom scholen. Steeds meer inwoners voelen zich onveilig op straat en ouders, leerkrachten, hulpverleners, boa's en politie hebben hun handen vol aan het beteugelen van

¹ In dit hoofdstuk gebruiken we de CBS-wijkindeling om Saendelft te kunnen vergelijken. Aangezien Saendelft daarbij geen aparte wijk is, hanteren we CBS-wijk nummer 72 'Assendelft-Noord'. Dit gebied omvat de gebieden Parkrijk, Waterrijk en Langeheit. Langeheit bestaat uit 1.190 inwoners. Bron:

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84286NED/table?searchKeywords=Assen>

² <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/gemeentelijke-monitor-sociaal-domein---wijkdashboard>

³ ibid waarstaatjegemeente.nl en CBS open data

⁴ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/gemeentelijke-monitor-sociaal-domein---wijkdashboard>

⁵ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/gemeentelijke-monitor-sociaal-domein---wijkdashboard>

⁶ Beleidskader jeugd 2021-2030, gemeente Zaanstad 2021. NJI, *Eenoudergezinnen*, 2014. NJI,

⁷ *Staat van de Stad*, Onderzoek en Statistiek. Zaanstad, 2021.

de overlast. In de bijlage staan verschillende grafieken, die de relatief hoge overlastcijfers in beeld brengen.

Criminaliteit en slachtofferschap

De criminaliteitscijfers liggen volgens de laatste landelijke veiligheidsmonitor uit 2021⁸ in Saendelft relatief hoog. Dit is terug te zien in verschillende incidenten die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Zo waren er vechtpartijen tussen (grote groepen) jongeren, straatroven en waren er jonge inwoners van Saendelft op andere plekken in het land betrokken bij 'High Impact Crimes'. De achtergrond van sommige incidenten lijkt een basis te hebben in drugscriminaliteit: het aantal misdrijven ondermijnende criminaliteit geregistreerd door de politie is in Assendelft dan ook relatief hoog.⁹ Bovendien is het de wijk met op één na de meeste slachtofferschap in de gemeente Zaanstad. Zie hiervoor de figuren in de bijlage. Zie ook een uitgebreidere beschrijving van een aantal beeldbepalende incidenten in de bijlage.

Ervaren onveiligheid

Er zijn toenemende onveiligheidsgevoelens bij bewoners. Zo beschouwen sommige ouders Saendelft niet een wijk waar kinderen altijd veilig op kunnen groeien.¹⁰ 63% Van de inwoners van Assendelft ervaart overlast door groepen jongeren in de eigen buurt, wat fors meer is dan het gemiddelde in Zaanstad (37%).¹¹ Daarnaast wordt een criminogene sfeer waargenomen op en rondom sommige scholen. Zo pikken medewerkers signalen op die duiden op dealen of het ronselen van jongeren voor criminele klusjes: oudere jongens met dure wagens die de aandacht van jongeren trekken. Deze beelden creëren onrust, hoewel er onvoldoende harde bewijzen zijn.

Overlastplekken

De overlast in Saendelft concentreert zich op een paar plekken. Winkelcentrum De Saen aan Kaaikhof is al meerdere jaren een verzamelplaats voor jeugdigen uit de wijk; in en rond dit gebied wordt met regelmaat overlast ervaren door bewoners en ondernemers. Andere locaties, gebaseerd op de cijfers van gemeentelijke handhaving, zijn: Harz, de Jongeren Onmoetingsplek (JOP) bij de Basic Fit, het stationsgebied en de Kreekrijklaan. Als laatste, buiten Saendelft maar van grote invloed op de wijk: de VMBO scholen Trias en Altra.

Jongeren

De betreffende overlastgevende en/of criminele jongeren kunnen grofweg in drie groepen worden verdeeld¹², namelijk:

1. Jongeren die een vaste kern vormen voor overlast en criminaliteit in de wijk. Zij plegen diverse delicten, waaronder ook ondermijnende criminaliteit;
2. Een groep jongeren die nog geen criminele carrière doorlopen, maar wel minimaal 2 politieregistraties op hun naam hebben en kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld doordat ze waarde hechten aan erkenning van (oudere) vrienden, soms gecombineerd met lage intelligentie.
3. Een derde groep jongeren wijkt qua kenmerken af. Ze zijn vaker uit welvarende gezinnen afkomstig. Zij kunnen de neiging hebben om crimineel gedrag van anderen te imiteren en kleinere delicten plegen, zoals het afnemen van drugs.

⁸ <https://zaanstad.incijfers.nl/dashboard/veiligheidsindex/slachtofferschap>

⁹ Staat van de Stad, Onderzoek en Statistiek. Zaanstad, 2021.

¹⁰ <https://zaanstad.incijfers.nl/dashboard/zaanpeiling-wijkniveau/veiligheid>

¹¹ <https://zaanstad.incijfers.nl/dashboard/zaanpeiling-wijkniveau/veiligheid>

¹² We gebruiken hier een globale indeling van typen overlastgevende en criminele jongeren zoals we die aantreffen in Zaanstad. Voor de herkenbaarheid maken we gebruik van de gangbare terminologie, ontwikkeld door RIEC. Zie: *Definiëring jonge aanwas, doorgroeier en negatief rolmodel*, Veiligheidscoalitie Midden Nederland, 2020.

3. Bestaande samenwerking in en om de wijk

Gezien de beschermende factoren (die hierboven staan genoemd) die de wijk al in zich heeft, verwachten we dat de bewoners en ondernemers in de wijk in staat zijn om een belangrijke factor te spelen in het welzijn van de wijk (thema 2). Dit kan alleen zolang de diensten die de leefbaarheid beschermen (thema 3) en die (verder) afglijden naar de criminaliteit voorkomen (thema 4), zorgen voor een basis aan ondersteuning en handhaving. Een randvoorwaarde hierbij is resultaatgerichte, eenduidige coördinatie van de samenwerking tussen partners en initiatieven: regie (thema 1). Hieronder is deze analyse per thema verder uitgewerkt.

3.1 samenwerken en regie (thema 1)

Jeugd en veiligheid

Er zijn tal van ambities en projecten die raken aan het beleidsterrein jeugd en veiligheid. Deze zijn niet altijd goed op elkaar afgestemd. Daarnaast vraagt een goede invulling van de initiatieven capaciteit die er niet altijd is. Dit beeld komt terug uit een rondgang langs medewerkers, die bovendien aangeven soms samenhang een gedeeld gevoel van urgentie missen binnen de samenwerking op het thema.

Regierol

Een gebiedsgerichte aanpak betekent dat alle partners een gedeeld beeld ontwikkelen van de stand van zaken en hun verschillende inspanningen afstemmen met elkaar. Regie betekent vervolgens dat er gekeken wordt naar de opgave als geheel en de rollen die partners daarin vervullen. Per deel-opgave wordt de partner met de beste interventie of het grootste belang in positie gebracht. De regie over de uitvoering voor wat betreft veiligheid is het zwaartepunt van dit plan, deze is belegd bij de gemeentelijke afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV).

Informatiepositie

Binnen de afdeling OOV is een actueel beeld nodig van de situatie in Saendelft. De huidige informatiepositie laat te wensen over. Er zijn geen structurele afspraken om relevante cijfers, incidenten of sfeerbeelden uit het gebied Saendelft te delen en duiden. Hierdoor is het niet altijd scherp waarop gestuurd wordt of moet worden. Een betere informatiepositie is een voorwaarde voor het laten slagen van de aanbevelingen in dit plan.

3.2 samenwerken voor collectieve weerbaarheid (thema 2)

Definitie weerbaarheid

Weerbaar zijn betekent dat je voor je eigen wensen, grenzen en behoeften kunt opkomen en daarbij rekening houdt met de wensen en grenzen van een ander. Het uitgangspunt van weerbaarheid is dat bewoners, ondernemers en maatschappelijke instanties elkaar steunen in het streven naar een leefbare en veilige wijk. Uit onderzoek blijkt dat een relatief hechte wijk significant veiliger is.¹³ Hieronder staat een overzicht van hoe diverse groepen in en rondom Saendelft met hun initiatieven weerbaarheid vormgeven in de wijk.

Initiatieven van bewoners- en ondernemersgroepen

¹³ Sampson and Raudenbusch (1999) Systematic social observation of public spaces: A new look at disorder in urban neighborhoods. American Journal of Sociology 105, no. 3: 603-651.; Essen et al. 2016 Een Overzichtelijk complex. Gemeente Amsterdam; Markus, 2016. Weerbaarheid en Criminaliteit: een onderzoek naar de invloed van collectieve weerbaarheid op de criminaliteit in Rotterdamse buurten. Gemeente Rotterdam.

- Rondom de overlastlocatie bij het winkelcentrum De Saen bij woonlocatie Kaaikhof zijn bewoners- en winkeliersgroepen actief betrokken bij gesprekken en besluiten over de leefbaarheid en criminaliteit. Zo is het gebied mede op hun voorspraak heringericht.
- Ook de winkeliersvereniging neemt deel aan overleggen over de inrichting van het gebied, de regulering van het verkeer en specifieke maatregelen ten behoeve van de veiligheid.
- De buurtouders is een bewonersinitiatief met ongeveer 12 volwassenen die regelmatig door de wijk lopen. Ze maken een praatje, laten weten waarom ze rondlopen en gaan in gesprek over gedrag van jongeren.
- Buurtouders krijgen incidenteel een training aangeboden, net als alle (andere) personen die zich (willen) inzetten voor het verbinden met jongeren in de wijk. Deze training is gericht op het zorgen voor de eigen veiligheid, het positief aanspreken van jongeren en het doorgeven van eventuele veiligheidssignalen.
- Op locaties waar herhaaldelijk of structurele overlast is, wordt sinds november 2023 met bewoners en winkeliers overlegd over particuliere camera's. Het gebruik van eigen camera's heeft onder anderen als voordeel dat winkeliers zelf een uitgebreide verklaring hoeven af te leggen wanneer zij overlast en/of criminaliteit melden.
- Als politie en handhaving boetes uitschrijven¹⁴ voor overlast en strafbare feiten, brengen zij een bezoek aan de betreffende ouders van jongeren om deze te betrekken. Partijen (inclusief ouders zelf) maken vervolgens gezamenlijk een inschatting van de bijsturing die jongeren nodig hebben en of dit vanuit het gezin zelf geboden kan worden. Als dit niet het geval is, wordt gestuurd op een (vrijwillige) aanmelding bij het jeugdteam (jeugdhulpverlening).

Training en ander aanbod

Weerbaarheidstraining bevordert veilig gedrag en verstandige besluiten van jongeren. Enerzijds beschermt het (via het aanbieden van alternatieven) tegen overlastgevende en criminele verleidingen, anderzijds biedt het een kader voor positieve ontwikkeling. De volgende initiatieven zijn aanwezig in de wijk:

- De training Alleen Jij Bepaalt is een succesvolle landelijke interventie¹⁵, waarbij jongeren actief worden aangemeld en betrokken bij een lokale sportvereniging.
- Jongerenwerk is sinds 2021 aanwezig op een aantal scholen. Zij signaleren zorgelijk gedrag en kunnen daarover met de school of instanties in overleg. Op sommige scholen is echter onvoldoende jongerenwerk om impact te maken, bijvoorbeeld: een grote school als het Trias heeft momenteel maar 8 uur jongerenwerk per week.
- T&C sports - ook wel Sven en Lex genoemd, naar de twee eigenaren - biedt dagelijks na school sportlessen aan voor basisschool kinderen, op één van de schoolpleinen in Saendelft. Deze lessen worden goed bezocht, zo'n 60 kinderen per activiteit.
- Halt geeft programma's op scholen om voor te lichten over veilig gedrag en de risico's van criminaliteit. Daarnaast heeft de gemeente Zaanstad een contract met Halt waarbinnen ze ook individuele coachingstrajecten aanbieden.
- Opido is een organisatie die zich richt op voorkomen van seksuele uitbuiting en misbruik van jongeren en geeft in dat kader voorlichting aan scholen. Enkele scholen maken actief gebruik van dit aanbod van Qpido.

¹⁴ Afhankelijk van het feit wordt repressief opgetreden. Soms met een bekeuring, maar vaker door een officiële waarschuwing. Vervolgens wordt een afweging gemaakt of een thuisgesprek wordt gevoerd. Bij constatering van overlast wordt in eerste instantie doorverwezen naar een passender plek. Van belang is dat gekeken wordt naar duurzame gedragsverandering. Een bekeuring realiseert dit niet altijd. Voor minderjarige is deze namelijk gehalveerd en ouders betalen, terwijl zij vaak al onmachtig zijn.

¹⁵ Justitiële interventies, 2019

- Stichting Surant biedt voorlichting waarin ex-gedetineerden hun ervaringen rondom detentie delen.
- Er zijn twee programma's uit de maatschappelijke dienstdienst (MDT). Het programma Local Heroes is voor jongeren van 18+ of jongeren die een vrijstelling hebben van leerplicht om 20 uur per week deel te nemen.
- Young Leaders is het tweede MDT traject dat zich richt op identiteit, de eigen vaardigheden en motivatie om iets bij te dragen aan het algemeen belang. In totaal mogen de komende 3 jaar 520 jongeren deelnemen aan dit traject van 6 maanden.
- Jongerenwerk is een project in Saendelft gestart om straatinterviews te houden met jongeren en omwonenden, winkeliers en professionals. Het doel is om dialoog op gang te brengen en jongeren meer te integreren in de wijk.
- Het jongerenwerk organiseert op verschillende plekken in de wijk, waaronder de jongerenHub, activiteiten voor jongeren met als doel Talentontwikkeling.
- Het jeugdteam gaat preventiever werken in Saendelft, bijvoorbeeld door andere samenwerkingspartners te wijzen op problemen die zij vaak zien.
- Het Sportbedrijf werkt samen met jongerenwerk voor het signaleren van risicovol, onveilig of onwenselijk gedrag. Deze samenwerking kan worden uitgebreid.
- Leerlingen van de praktijkschool De Brug krijgen les in de jongerenHub, in het koken van soep voor gasten en het uitserveren ervan.
- 't Lokaal is een initiatief dat bestaat uit ondernemers, scholen en wijkmanagement en laat jongeren tijdens hun schoolperiode in aanraking komen met ondernemers, door stages of kennismakingsactiviteiten.
- Een sportplein in Saendelft is gesponsord door de Krajicek foundation, met een vaste programmering en scholarships voor jongeren die iets willen doen in de sport.
- RAAZ helpt jongeren in Zaanstad hun initiatieven te realiseren. Het zou een passende aanvulling betekenen voor Saendelft, maar wordt momenteel nog niet benut.
- Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) wordt momenteel verder uitgewerkt als model om jongeren te helpen bij een zinvolle en gezonde tijdsbesteding.
- De jongeren ontmoetingsplekken (JOP's) zijn overdekte plekken om te hangen zonder anderen (snel) tot overlast te zijn.
- Het programma van de JongerenHub komt hieronder verder aan bod.

Rol van het sociaal wijkteam

Vergroten van de weerbaarheid van een wijk vraagt om de organisatie en invulling van gezamenlijke activiteiten. Een impuls hierop helpt om mensen te betrekken. Samen met OOV organiseert het sociaal wijkteam momenteel incidenteel bijeenkomsten voor bewoners rondom overlastlocaties. Dit om hen te helpen elkaar te leren kennen en meer handelingsperspectief te ontwikkelen in het omgaan met jongeren.

JongerenHub

De jongerenHub is een verzamelplaats voor integrale dienstverlening aan jongeren, zinvolle vrijetijdsbesteding en signalering van jongeren met behoefte aan extra ondersteuning. De jongerenHub is 14 uur per week ingericht als inloop voor verschillende doelgroepen en 1 avond in de week open voor activiteiten. De Hub komt met de huidige bezetting niet tot zijn recht; er is grote behoefte aan meer maatwerk voor activiteiten en laagdrempelige begeleiding van jongeren. De mogelijkheden om te intensiveren liggen bij de openingstijden, het aantal te betrekken maatschappelijke partners, de samenhang van het programma en de hoeveelheid en variatie van het programma.

Scholen

Scholen zijn ingericht op het begeleiden van de individuele leerling. Echter, juist de dynamiek van groepen jongeren in Saendelft biedt op dit moment grote uitdagingen. Bij meerdere scholen bestaat behoefte om actuele fenomenen te bespreken zoals georganiseerde handel in o.a. drugs, uitbuiting van personen of geweld gepleegd in groepsverband. OOV werkt structureel samen met alle VMBO scholen in en om Saendelft om het bewustzijn en handelingsperspectief te vergroten. In 2024 wordt deze samenwerking uitgebreid. In de bijlage staat een kort overzicht van de overleggen die scholen hebben rondom jongerenproblematiek.

3.3 Samenwerken voor leefbaarheid (thema 3)

Definitie leefbaarheid

Leefbaarheid is een breed begrip met verschillende definities.¹⁶ In de dagelijkse ervaring wordt (slechte) leefbaarheid geassocieerd met rommel en lawaai in de fysieke omgeving, een gespannen sfeer en gevoelens van onveiligheid. Anders dan bij het begrip weerbaarheid, is de rol van bewoners, ondernemers en vrijwilligers bij leefbaarheid meer signalerend. Professionals vanuit de gemeente hebben juist een actieve/uitvoerende rol bij het bevorderen van leefbaarheid van de wijk.

Preventief en repressief

Voor verhogen van de leefbaarheid - en dus het voorkomen van overlast - is zowel preventieve als repressieve inzet nodig. Preventief houdt in voldoende alternatieve activiteiten te organiseren, zoals de hierboven genoemde sportactiviteiten. De repressieve aanpak van overlast wordt uitgevoerd door gemeentelijke handhaving of, in uitzonderlijke gevallen, door politie, bijvoorbeeld door het schrijven van een boete of het uitvaardigen van een verblijfsontzegging, wanneer op gesprekken en waarschuwingen onvoldoende wordt gereageerd.¹⁷

Handhaving en jeugdboa's

De boa's en toezichthouders van de afdeling Straattoezicht werken data-gestuurd en wijkgericht. Preventieve inzetten worden bepaald aan de hand van meldingen. Hierbij wordt, dankzij uitvoerende analyses, specifiek ingezet op de problematiek in de wijk. Deze specifieke inzet wordt geleverd door boa's in te zetten die beschikken over de kennis en expertise over de desbetreffende problematiek. Uit data-analyse blijkt dat Saendelft een specifieke inzet behoeft op het gebied van jeugd en veiligheid. Voor de jeugdboa's geldt dat Saendelft daarom hoog geprioriteerd staat. Jeugdboa's hebben de taak om overlastgevende groepen en locaties in beeld te brengen en hulpvragen te signaleren. Om dat te bereiken leggen zij contact met jeugd op straat, ook zonder dat er sprake is van een melding. Jeugdboa's zijn gespecialiseerd in het herkennen van groepsdynamiek. Door te herkennen wie zowel negatieve als positieve invloed heeft op de groep, wordt gericht ingezet door de jeugdboa's. In heel Zaanstad zijn er zeven jeugdboa's (én 3 fte openstaande vacatureruimte). Gemiddeld is per dag minimaal één jeugdboa-koppel op dienst voor heel Zaanstad. Daarnaast worden in de avonddienst gemiddeld vier koppels integraal ingepland. In de ochtend is de integrale bezetting lager.

Preventieve Jeugdoverleggen (PJO's)

Eens in de vier weken wordt met partners beelden uitgewisseld over de intensiteit, aard en locatie van jeugdoverlast tijdens de Preventieve Jeugdoverleggen (PJO). Deze uitwisseling

¹⁶ Hart (red.), 2002. Zekere banden. Sociaal Cultureel Planbureau.

¹⁷ artikel 2:78 van de Algemene plaatselijke verordening Zaanstad 2013 (APV); het middel van de verblijfsontzegging is in gebruik van tal van andere (grote en middelgrote) gemeenten.

is sinds september 2023 op enkele plekken in Zaanstad, waaronder in Saendelft, onder leiding van OOV aan het intensiveren.

Meldingsbereidheid

Om zo effectief mogelijk met de beschikbare capaciteit om te gaan, is informatie-gestuurd werken belangrijk. Informatie kan onder meer worden verkregen door meldingen en aangiftes van bewoners en ondernemers. Analyse hiervan geeft aan waar handhavers, jongerenwerk, politie of een andere professional gewenst zijn. Het is daarnaast van belang deze professionals de meldingen verrijken; het verhaal achter de cijfers duidt wat zich in een wijk afspeelt.

Informatie-gestuurd werken zorgt uiteindelijk voor de juiste man, van de juiste organisatie, op het juiste moment, op de juiste plaats, bezig met de juiste interventie. De burger zal hierdoor het gevoel krijgen dat er daadwerkelijk iets met zijn signalen wordt gedaan. Een belangrijke voorwaarde is dat er door burgers wordt gemeld of gerapporteerd. Het werken aan meldingsbereidheid wordt dan ook aanbevolen (hoofdstuk hierna).¹⁸

Jongerenwerk

Goed functionerend jongerenwerk is de kern van iedere gebiedsgerichte aanpak waarin sprake is van overlast door jongeren. Ondanks de grote omvang van de jongerenoverlast is het aantal jongerenwerkers in Saendelft laag. Ze hebben taken in scholen, in het openhouden van de jongerenHub en in ambulant werken, onder andere om jongeren naar de Hub toe te leiden. De capaciteit van het jongerenwerk in Saendelft is hier bij lange na niet op berekend. Ambulante jongerenwerkers zijn daarnaast nodig om bij overlastlocaties in Saendelft, contact te maken met jongeren die dreigen door te groeien door naar de georganiseerde, ondermijnende, criminaliteit (de '2 procent doelgroep'¹⁹). In het 1^e kwartaal is er een stedelijk onderzoek hoe op deze groep wordt ingezet en wat er aan verbetering nodig is.

Rol van Sociaal Wijkteam (SWT) bij leefbaarheid

Het SWT is betrokken bij bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen. Het SWT kan samen met jongerenwerk partners benaderen voor het vinden van invulling voor de programmering van met name de JongerenHub. Het SWT onderhoudt bijvoorbeeld contacten met school, bedrijfsleven en jongeren middels 't Lokaaltje. Dit netwerk kan meer worden geactiveerd om bijvoorbeeld snuffelstages, sollicitatietraining en andere zinvolle activiteiten te realiseren.

Rol van politie bij leefbaarheid

De politie heeft voor de wijk Saendelft twee wijkagenten (overigens gedeeld met enkele andere wijken). Zij zijn dagelijks enkele uren in de wijk. Toch vinden onder anderen de bewoners van het Kaaikhof die hier naar gevraagd worden, dat de politie weinig zichtbaar is. Dit kan verbeteren doordat wijkagenten bijvoorbeeld regelmatig aanwezig zijn in het Sociaal Winkeltje. Ook de wijkagenten worden veel ingezet op de nooddienst. Dit betekent dat alleen in geval van meldingen specifiek op deze wijk wordt ingezet.

Inrichting gebied

Bij winkelcentrum de Saen bij de Kaaikhof zijn meerdere ingrepen geweest in de openbare ruimte, waardoor de binnenplaats minder makkelijk te bereiken is en er meer licht is op plekken, waar vooral 's winters behoefte aan is.

Woonoverlast

¹⁸ <https://www.bureaubroekhuizen.nl/downloads/BB-Meldingsbereidheid-eindrapport-website-1.pdf>

¹⁹ De Jong, 2022. *Jongerenwerk voor de '2%'*. Hogeschool Leiden.

Het vermoeden bestaat dat een kleine groep bewoners verantwoordelijk is voor relatief veel woonoverlast. Het veroorzaken van structurele of ernstige overlast vanuit een woning, is een gegronde reden om een huurcontract op te zeggen of een bestuurlijke gedragsaanwijzing op te leggen. Dit zijn echter vergaande maatregelen die pas kunnen worden ingezet na geruime tijd onacceptabel grensoverschrijdend gedrag richting de omgeving. Er zijn eerste gesprekken met woningcorporatie Eigen Haard en de medewerker woonoverlast van de gemeente, om geïntensiveerde samenwerking op dit vlak vorm te geven.

Verblijfsontzegging

Een verblijfsontzegging kan een passende maar stevige maatregel zijn voor structurele overlast. De grondslag van de verblijfsontzegging in de gemeentewet luidt: "de burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde." Alle overtredingen waarbij de mogelijkheid bestaat om een verblijfsontzegging op te leggen zijn vastgesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De politie is bevoegd om elk type verblijfsontzegging op te leggen. Voor de boa's zijn deze mogelijkheden beperkt. Een boa is niet (volgens APV Zaanstad) bevoegd om een bekeuring op te leggen voor samenscholing. Dit is wel een vereiste als een verblijfsontzegging opgelegd dient te worden. Een verblijfsontzegging is een laatste redmiddel en mag volgens de wet nooit een uitgangspunt zijn. Er dienen eerst andere maatregelen te zijn getroffen, alvorens over te gaan tot het opleggen van een verblijfsontzegging.

Categorie	voorbeelden van vergrijpen	duur verblijfsontzegging
Categorie 1	(hinderlijk) samenscholen, ordeverstoring, wildplassen, dronkenschap	3 weken
Categorie 2	drugs(handel), bezit slag, stoot of steekwapens, vernieling, verzetten tegen optreden gezag, ergens binnendringen	6 weken
Categorie 3	bezit schiet- of werpwapens, afpersing, zware mishandeling, dealen harddrugs	12 weken

3.4 Samenwerken om (verder) afglijden naar criminaliteit te voorkomen (thema 4)

Groepsaanpak

Sinds november 2023 is een hernieuwde aanpak van overlastgevende jeugdgroepen in voorbereiding. Via verschillende interventies gericht op repressie en interventie, wordt risicovol gedrag van jongeren gesignaleerd en gecorrigeerd. Doelen van de geprioriteerde groepsaanpak zijn:

- Beëindigen of verminderen problematisch groepsgedrag;
- Verminderen van criminaliteit en overlast;
- Versterken van de sociale positie van jongeren en perspectief bieden;
- Verstoring van de negatieve groepsdynamiek;
- Voorkomen van jonge aanwas in de groep;
- Voorkomen doorgroei naar criminele netwerken.

Van deze stedelijk geïmplementeerde aanpak, ligt de komende tijd de prioriteit bij de wijk Saendelft; ketenpartners hebben zicht op zo'n 75 jongeren.

De jongeren die voor deze aanpak worden geselecteerd, worden vooral door politie en boa's aangedragen. De groepen worden vervolgens nader bestudeerd door jongerenwerk en partners uit de zorg en veiligheidsketen. Daarna worden ze onderbouwd aangedragen aan

de driehoek van de burgemeester, het Openbaar Ministerie en de districtschef van politie. Zij moeten toestemming geven om deze jongeren consequent en stevig aan te pakken.

Jonge aanwas

Jonge aanwas betreft kinderen en jongeren, waarbij signalen en/of risicofactoren aanwezig zijn waardoor de kansen om af te glijden in de (drugs)criminaliteit verhoogd aanwezig zijn (en waar beschermende en/of versterkende factoren minder sterk aanwezig zijn). De gemeente Zaanstad wil jongeren die risico lopen om af te glijden richting de criminaliteit passende hulp en stimulus bieden om van gedachten te veranderen. De aanpak van de jonge aanwas is vanuit de gemeente sinds 2023 geprioriteerd en richt zich op jongeren die een potentieel risico vormen.

Persoonsgerichte Aanpak (PGA) Jeugd & Veiligheid

Via de PGA Jeugd en Veiligheid zet de gemeente domein-overstijgende regie in bij jongeren voor wie geen oplossing te vinden is binnen de reguliere aanpak van zorg- en veiligheidsproblematiek. Het is één aanpak die twee doelgroepen bedient, namelijk de HIC/075 doelgroep (met tenminste 1 'High Impact Crime' op hun naam) en risicojongeren (afglijdend). Wanneer een jongere is opgenomen in de PGA Jeugd en Veiligheid, stuurt een toegewezen regisseur op samenwerking en coördinatie binnen de keten, om te voorkomen dat hij/zij opnieuw in aanraking komt met politie en justitie en om een positieve ontwikkeling te realiseren met betrekking tot o.a. financiën, werk en opleiding, huisvesting en het sociale netwerk.

Gemiddeld zitten er 65 jongeren in de PGA Jeugd & Veiligheid en is er bij 10 casussen betrokkenheid van een PGA regisseur voor advies en consult. Ruim een derde deel hiervan komt uit Saendelft. De PGA Jeugd & Veiligheid wordt gefinancierd uit rijksmiddelen (Preventie met Gezag) en behoeft momenteel geen extra Impuls.

4. Voorgestelde maatregelen

4.1 Beleid en visie

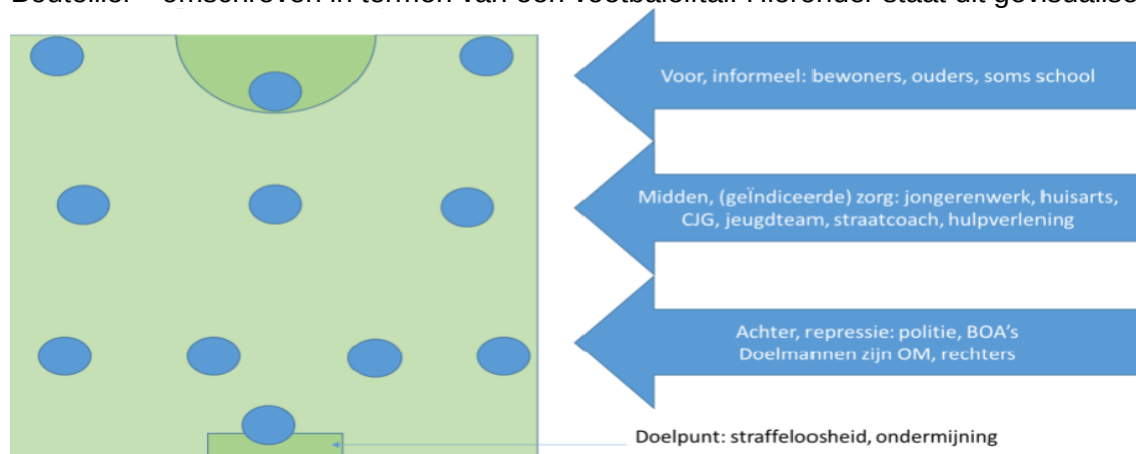
Maatregelen: gebaseerd op bestaand beleid

De punten waar dit plan op inzet, zijn onderdeel van bestaand beleid in Zaanstad of hebben daar raakvlakken mee. Een samenvattend overzicht van dit beleid staat in de bijlage. De (ontwikkende) beleidskaders die specifiek raken aan jeugd en veiligheid in Zaanstad zijn:

- Het coalitieakkoord, met de ambitie om jeugdoverlast in Zaanstad integraal en gebiedsgericht te prioriteren;
- Het Integraal Veiligheidsplan, waarin de nadruk ligt op informatie-gestuurd werken rondom jeugdproblematiek en daarnaast de PGA Jeugd & Veiligheid.
- Het beleidskader Jong in Zaanstad, welke naar kansengelijkheid streeft via bijvoorbeeld betere beschikbaarheid van hulp en ondersteuning.
- De visie 'vernieuwde aanpak jongerenwerk', stelt jongerenwerk centraal bij het aanpakken van overlast via een balans tussen preventie en repressie.
- Het Programma Jeugd en Veiligheid binnen Openbare Orde en Veiligheid (OOV), geeft handen en voeten aan doorontwikkende aanpakken van bijvoorbeeld overlastgevende jeugdgroepen en de Persoonsgerichte Aanpak (PGA). Ook wordt vanuit OOV ingezet op het landelijk actuele thema voorkomen van jonge aanwas.

Maatregelen: gebaseerd op een visie op veiligheid

Veiligheid begint met dat de norm is dat het veilig is: dat mensen in de buurt voorzichtig zijn en elkaar steunen in het vermijden en verhelpen van incidenten. Aan jongeren wordt thuis in het gezin en op school bijgebracht wat gewenste positieve normen zijn. Echter, niet alle veiligheidsproblemen worden voorkomen/opgelost door het uitdragen van een positieve norm, waardoor andere partijen zoals jongerenwerk, handhaving en soms politie en justitie nodig zijn om veiligheid te garanderen. De opbouw van (de norm) veiligheid is ooit door Boutellier²⁰ omschreven in termen van een voetbalelftal. Hieronder staat dit gevisualiseerd.

Afbeelding: voetbalmetafoor van Boutellier (2005)

Dit plan voor Saendelft volgt deze metafoor in het voorstellen van maatregelen op de 4 thema's: we constateerden in de probleemanalyse (hoofdstuk 3) dat er grote tekorten zijn bij jongerenwerken en handhaving (het middenveld), waardoor het voorveld van ouders, school

²⁰ Boutellier, J. C. J. (2005). Meer dan veilig: over bestuur, bescherming en burgerschap. Boom Juridische uitgevers.

en maatschappelijke organisaties onzeker is geworden en zich onvoldoende weerbaar opstelt. We investeren daarom in weerbaarheid door het voorveld te activeren, en combineren dit met (stevigere regie op) de uitbreiding van jongerenwerk en handhaving (het middenveld). Het programma ter voorkoming van (verder) afglijden naar de criminaliteit (achterveld) staat Zaanstad op de rit en is klaar om verder uitgevoerd te worden wanneer ontwikkelingen hierom vragen.

4.2 Maatregelen voor regie (thema 1)

Waarom OOV?

Regie vanuit de afdeling OOV betekent dat veiligheid de inspanningen in de wijk verbindt. De ingrepen op de thema's openbare ruimte, sociaal domein, onderwijs én veiligheid hebben als gedeelde ambitie dat het woongenot voor de bewoners stijgt en de overlast en criminaliteit dalen. Middelenpreventie en gezondheid zijn daarnaast belangrijke thema's wanneer er wordt gewerkt aan het thema Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Sturen op resultaat

Het feit dat OOV regie heeft betekent niet dat het collega's of partners hiërarchisch aanstuurt. Het wil zeggen dat een regisseur samen met potentiële partners vaststelt welke interventie het beste is en welke partner het meest geschikt is om deze uit te voeren. De regisseur maakt daarna afspraken die hij als procesmanager bijhoudt. De afdeling OOV zal waar nodig partners aanspreken op uitblijvende resultaten en inspanningen. Tevens staat de afdeling open voor aanbevelingen voor verbeteringen, verzoeken om ondersteuning of veranderingen in de aanpak.

De belangrijkste partners om mee te sturen zijn:

- De ketenregisseur jeugd, de projectleider van de aanpak overlastgevende jeugdgroepen, de regisseurs en coördinator van de PGA Jeugd & Veiligheid, managers van diensten als het jeugdteam, handhaving;
- De directie en veiligheidscoördinatie van scholen;
- De wijkmanager;
- Het sociaal wijkteam;
- Jongerenwerk;
- Ondernemers;
- Buurtouders;
- De politie.

Net als bij gecontracteerde partners, houdt de afdeling OOV ook informele partners betrokken bij de integrale benadering. Er is een jaarplanning waarin periodiek met alle formele en informele partners wordt afgestemd.

Beperkingen

Dit plan van aanpak veronderstelt dat diensten en afdelingen een basis aan capaciteit hebben om hun taken te verrichten. Waar dat niet zo is, moet er eerst gewerkt worden aan het op orde krijgen van de basis. Wanneer die basis niet op orde is en de druk op capaciteit te groot is om de doelen te realiseren, moet dit onderkend worden in de ambities.

Voorstel voor informatie-gestuurd werken

- Wekelijks leveren politie, handhaving, jongerenwerk en het wijkteam - laatstgenoemde geven signalen van bewoners en winkeliers - een overzicht van de meldingen vanuit Saendelft. Daarnaast wordt informatie aangeleverd die relevant is voor het sfeerbeeld van de wijk. Met deze wekelijkse overzichten overleggen partners welke directe interventies zij plegen, al dan niet in gezamenlijkheid. Het kan hier gaan over rondes die ze maken, huisbezoeken die ze afleggen of controles.

- Vierwekelijks organiseert OOV een Preventief Jeugdoverleg (PJO). Bij dit overleg kijken het sociaal wijkteam, politie, handhaving en jongerenwerk terug en vooruit naar de noodzakelijke inzet. Met deze overlegvorm is in het najaar van 2023 geëxperimenteerd; het levert meer tactische informatie op, die aanduidt waar hardnekkige problemen zijn, waarvoor mogelijk een gezamenlijke focus nodig is in de komende periode. Hierover wordt in dit gremium besloten.
- Eens in het kwartaal houden de partners een strategisch overleg tijdens het PJO, waar structurele overlast over de afgelopen periode wordt geconstateerd. Wanneer er in een gebied structurele overlast is, wordt dit doorgegeven aan de projectleider van de groepsaanpak, die een aanpak opstelt om jongeren uit de groep te identificeren en er een aanpak op aan te passen.
- Eens in het kwartaal worden bewonersgroepen uitgenodigd om hun observaties te delen met het PJO.
- Eens in het jaar wordt met alle partners teruggekeken naar de achterliggende periode en een kwantitatieve en kwalitatieve analyse gedaan. Deze evaluatie biedt de partners de mogelijkheid om tussentijdse wijzigingen voor te stellen.
- Los van deze structurele overleggen, zal OOV de komende maanden eens per 2 weken met partners samen komen om te starten met het implementeren van het plan.

Buurtveiligheidsteam

Samenwerken en bouwen aan het vertrouwen in de wijk begint met lokale samenwerking van (zichtbare) professionals in de wijk verenigd in een buurtveiligheidsteam. De partijen moeten elkaar kennen en weten wat ze van elkaar kunnen verwachten. De partners zijn onder anderen:

- de wijkagent en/of jeugdagent van politie
- de (jeugd)boa
- de wijkmanager
- de coördinator jongerenHub
- de consulent van de wooncoöperatie
- een ambtelijk medewerker van de buitendienst
- buurtouders

In de ideale situatie gaan deze professionals in wisselende samenstelling met elkaar de wijk in. De plaats van samenkomst/spreekuur zou bijvoorbeeld de JongerenHUB kunnen zijn of een ander pand dat laagdrempelige toegang heeft voor buurtbewoners en jongeren. Door hun frequente aanwezigheid in de wijk, leren de professionals de jongeren kennen en andersom is dat ook het geval: kennen en gekend worden.

4.3 Maatregelen voor collectieve weerbaarheid (thema 2)

Verstevigen wijknetwerken

De afdelingen OOV en wijkmanagement hebben met bewoners en ondernemers appgroepen om te waarschuwen over incidenten en regelmatig een sfeerbeeld te delen van de wijk. De groepen worden ook betrokken bij het structurele overleg in de wijk, het zogenaamde 'brede overleg', waar ook politie, handhaving, wijkmanagement, OOV, jongerenwerk en openbare ruimte bij aansluiten.

Bewoners en ondernemers worden daarnaast door het sociaal wijkteam (SWT) betrokken om ideeën over leefbaarheid uit te wisselen. Bijvoorbeeld door het verder uitbouwen van bestaande appgroepen - met name rondom winkelcentrum De Saen aan de Kaaikhof - en het helpen opzetten van nieuwe groepen rondom andere locaties. Het SWT zal zich in het

organiseren van bijeenkomsten, mede richten op het betrekken van nieuwe doelgroepen, zoals het investeren in de contacten met de moskee in het gebied.

Buurtouders uitbreiden

De buurtouders zijn een passend initiatief in de wijk die we willen laten groeien. De gemeente helpt bij het werven van nieuwe leden vanuit verschillende culturele en sociaaleconomische groepen. De werving vindt plaats binnen de participatiewet, via welke mensen aan de slag gaan als vrijwilliger om hun vaardigheden op te vijzelen en actief te zijn in de maatschappij. De gemeente wil buurtouders periodiek betrekken bij overleggen over jeugd waar ook jongerenwerk, handhaving en politie aan deelnemen.

Particulier cameratoezicht en inzet beveiligers

Aan winkeliers op het Kaaikhof wordt aangeboden om te helpen met het ophangen van eigen, particuliere camera's. Indien deze interventie helpt bij het doen van meldingen en het verzamelen van informatie, zal ook op andere overlastlocaties met bewoners in gesprek worden gegaan om particuliere camera's op te hangen die hun eigen bezittingen in de gaten houden. In het winkelgebied Kaaikhof is daarnaast de mogelijkheid om extra beveiligers in te zetten. Op dit moment doen de winkeliers dat rondom Kerst en Oud en Nieuw. De gemeente wil, in de uitzonderlijke situatie dat er ernstige overlast is en te weinig capaciteit bij handhaving en politie, beveiligers inhuren.

Scholen

Er komt een gezamenlijke visie van scholen en de gemeente, over de verbinding tussen jeugdbeleid en veiligheidsbeleid. De gemeente wil scholen zo concreter ondersteunen in het signaleren van risicovol gedrag en criminaliteit die bij uitstek gepleegd worden in groepen. We beginnen met de activiteiten bij de scholen die in en rondom Saendelft staan.

- De afdeling OOV faciliteert de ontwikkeling van een convenant tussen de scholen, politie en gemeente, met het OM als ondertekenaar 'voor gezien'. Dit convenant bevestigt de rollen van de partners. De scholen zijn primair verantwoordelijk voor de veiligheid in en om de school, de politie treedt op bij (het voorkomen van) incidenten en de gemeente voert de regie. We verwachten in Q1 te ondertekenen, maar starten daarvoor al met het invullen van de rollen.
- De gemeente neemt daarnaast initiatief om relevante zorg en veiligheidspartners bij elkaar te brengen om op het niveau van een enkele school actuele veiligheidsthema's en fenomenen te herkennen en passend handelingsperspectief te definiëren.
- Ten derde organiseert de gemeente kennissessies over criminaliteit en risicovol gedrag van jongeren. De pilot sessies die we in 2023 reeds hielden, zijn zeer goed bezocht, met name door scholen in en om Saendelft. Hiermee zorgen we dat leerkrachten signalen dat jongeren criminaliseren (eerder) herkennen.

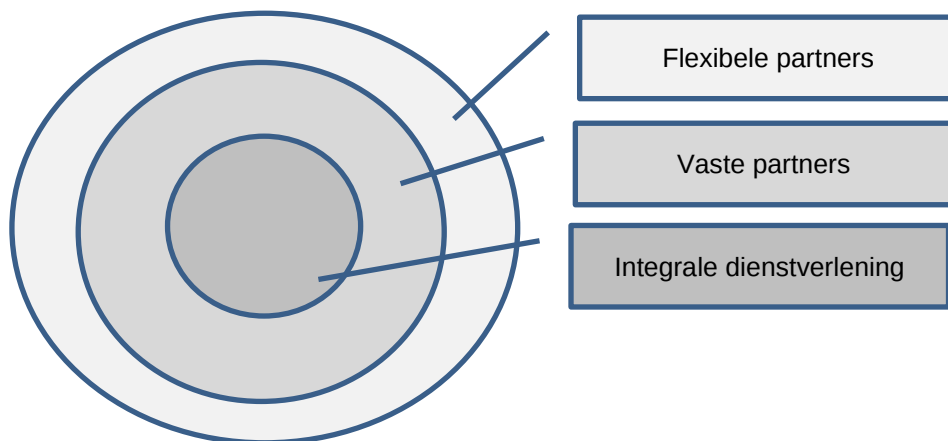
Versterking JongerenHub

Ruime aandacht voor het begeleiden van jongeren binnen en vooral na school is gewenst in Saendelft. De jongerenHub kan uitgroeien tot een centrale plek hiervoor. Het krijgt een stevige impuls, waardoor het een belangrijk instrument vormt om de weerbaarheid van jongeren te vergroten.

- De coördinator jongerenHub kan vanaf het eerste kwartaal (Q1) 2024 worden geworven. Hij/zij heeft de taak om met en namens jongeren verschillende activiteiten tot een (vast) programma te vormen en partners te betrekken. Hij/zij leert de jongeren goed kennen door hen te observeren en te spreken en speelt vervolgens in op hun ambities en wensen met passende activiteiten: sport, expressie (bijv. raps, vlogs, graffiti) en vaardigheden. Hij/zij zal voornamelijk op locatie werkzaam zijn en een

brug slaan met de gemeentelijke afdelingen die over beleid gaan. De coördinator jongerenHub is ook een vaste partner in de PJO bijeenkomsten en het buurtveiligheidsteam.

- Hieronder staat het meerlaagse model van de jongerenHub, waarbij de integrale dienstverlening voor en met jongeren wordt gecoördineerd door de coördinator, met vaste partners die dit leveren. Daar omheen zijn flexibele partners die incidenteel bijdragen of geïnteresseerd zijn en ad hoc betrokken kunnen worden, zoals de buurtouders.

Model van de jongerenHub

- In 2024 willen we de jongerenHub 6 dagen per week open hebben van 14:00u.- 22:00u.. Dat betekent een vermeerdering met 5 avonden per week. Daarmee reduceren we de verleiding van overlastgevend gedrag. De middag- en avond openstelling dekt ook de periode na schooltijd. Daarmee sluit de openstelling en het vullen van een interessant programma aan bij de 3x8 methode, die staat in het genoemde visiedocument op jongerenwerk.
- Het programma voor de jongerenHub moet de jongeren van verschillende doelgroepen aantrekken. De beoogde doelgroepen zijn in principe alle jongeren, maar in de praktijk ligt de prioriteit bij jongeren die geneigd zijn overlastgevend gedrag te vertonen. Hieronder vallen ook de jongeren die behoren tot de groepsaanpak en de PGA Jeugd & Veiligheid (verder uitgelegd onder 3.4). De programmering moet dus komen van organisaties die gewend en opgeleid zijn om programma's te creëren voor deze groep.
- Voor het maatschappelijke diensttijd (MDT) programma Young Leaders is onlangs een nieuwe subsidie toegekend voor de komende drie jaar voor 500 jongeren. Jongeren hebben vaak de energie, de creativiteit en ook de ideeën om een nieuwe wereld vorm te geven. Young Leaders stimuleert dit door hen te prikkelen en uit te dagen om hun vaardigheden te ontwikkelen en hun potentie te benutten. Zo werken zij aan het verkrijgen van de vaardigheden om hun persoonlijke goals waar te maken en leveren ze tegelijkertijd een positieve bijdrage aan de samenleving. Een belangrijk deel van het programma zal draaien in de JongerenHub. De coördinator van de JongerenHub stuurt daarbij aan op de samenhang van het programma. De ontwikkeling van jongeren in sociaal-emotionele stabiliteit en kracht, vaardigheden en expressie wordt verder uitgewerkt.
- Saendelft kan als satelliet van activiteiten fungeren die in bijvoorbeeld het centrum van Zaandam succesvol waren. Het programma van RAAZ - dat aan de wieg stond van de eerste jongerenHub in Saendelft - kan na een run in het centrum, naar de jongerenHub komen. Zo is er bijvoorbeeld een open podium dat ook in Saendelft kan werken.

- In het berekenen van de extra kosten, zijn we ervan uitgegaan dat activiteiten in de JongerenHub altijd begeleid worden door de aanwezige coördinator of jongerenwerker. Op basis van een vergelijking met soortgelijke initiatieven zijn de kosten daarvan gemiddeld €90.000 per jaar, inclusief materiaal en administratiekosten.
- Er zijn mogelijkheden voor het aanvragen van subsidie, zoals van Jantje Beton of het Fonds Cultuurparticipatie. Dit kan na verloop van tijd zorgen voor meer middelen, hetzij voor meer programma's of meer mogelijkheden, hetzij voor een lagere bijdrage vanuit de gemeente Zaanstad.
- Het opnieuw inrichten van de jongerenHub kost tijd. In het eerste kwartaal verwachten we een geschikte coördinator voor de jongerenHub te vinden. In het tweede kwartaal zullen de openingstijden van de jongerenHub verruimen. De verwachting is dat er meerdere maanden nodig zijn om een volledige programmering te organiseren. Voor sommige onderdelen zal ook bij aanbieders reeds een sluitende planning zijn waar de jongerenHub niet direct in zal passen. Bovendien zullen voor onderdelen ook mogelijk aanvragen voor extra subsidies van het rijk nodig zijn.
- Voor de uitvoering van een deel van het programma en de toeleiding van jongeren is een extra groep jongerenwerkers nodig. Zolang deze extra jongerenwerkers er niet zijn, moeten we rekening houden met een mindere uitvoeringscapaciteit. Dat is geen groot probleem: het is onze verwachting dat als de toegezegde jongerenwerkers aan de slag kunnen, zij in de tweede helft van het jaar kunnen starten. Tegen die tijd zal de coördinatie van de jongerenHub meer structuur en inhoud hebben weten te geven aan de programmering van de jongerenHub, zodat de extra activiteiten kunnen starten met voldoende capaciteit.

4.4 Maatregelen voor leefbaarheid (thema 3)

Meldingsbereidheid: afstemming diensten en afhandeling

Handhaving, politie en jongerenwerk spreken af hoe meldingen worden afgehandeld, hoe om te gaan met de meldingen buiten de werktijden van handhaving en jongerenwerk en op welke wijze mensen moeten melden. Ze houden periodiek bij of de afhandeling en werkwijze ook wordt volgehouden. Wanneer duidelijker is hoe meldingen worden afgehandeld, worden in de tweede helft van 2024 de inwoners van Saendelft actief benaderd over het doen van melding en/of aangifte. Een campagne kan voor verschillende doelgroepen via toegesneden berichten: online via social media, lokale media, billboards en bushokjes en wellicht ook via lesprogramma's op scholen of in de JongerenHUB. Belangrijk om de meldingsbereidheid te vergroten is een goede terugkoppeling van de inzet die is gedaan naar aanleiding van de melding. Uitgangspunt is dat een bewoner met een overlastklacht een betrokken buurtbewoner is. Door terugkoppeling werken we aan het proces van klager naar drager. Het triagepunt overlastmeldingen kan hierin voor een sterke verbetering zorgen.

Preventieve Jeugdoverleggen Zaanstad Noord

In 2023 is een begin gemaakt met het versterken van de Preventieve Jeugdoverleggen (PJO's) op die plekken waar de overlast ernstig is. Voor deze PJO's - en die van Krommenie en Wormerveer omdat de gebieden in verbinding staan - is een nieuwe aanpak ontwikkeld. Onder regie van de gebiedscoördinator van OOV zitten jongerenwerk, politie, handhaving en wijkmanagement bij elkaar en nemen per buurt de problematiek door. Vervolgens worden de plannen voor de komende periode afgestemd. De voortgang op de plannen wordt gemonitord en geagendeerd op de volgende overleggen. Wanneer overlast structureel blijkt, maken de partners een gezamenlijk plan in de groepsaanpak om dit te bestrijden.

Definiëren structureel overlastgebied met maatregelen

In de PJO's worden structureel overlastlocatie vastgesteld indien bewoners voor minstens een kwartaal structureel overlast hebben. Per locatie worden specifieke escalaties ontworpen. Er komen duidelijke richtlijnen voor handhaving om boetes en verblijfsontzeggingen te schrijven. In de opbouw van maatregelen zijn boetes en verblijfsontzeggingen ook een signaal dat er een strafrechtelijke norm wordt benaderd of overschreden. Om het die corrigerende werking te geven, moet een boete en verblijfsontzegging goed toegelicht zijn. Dit komt ook terug in de groepsaankpak, hieronder.

Uitbreiding jongerenwerk

De uitbreiding van jongerenwerk is een van de meest gevraagde maatregelen. Het huidige jongerenwerk wordt momenteel op te veel plekken met te veel verschillende opdrachten ingezet. Daarom wordt het takenpakket van jongerenwerk niet verder uitgebreid en wordt de extra capaciteit gereserveerd voor Saendelft, met een kleine uitloop naar het stationsgebied en de scholen Trias en Altra, dit in nauwe afstemming met de aldaar aanwezige jongerenwerkers van een andere aanbieder.

Voor het coördineren van de jongerenHub inclusief de programmering het hele jaar door, wordt een combinatie van een HBO geschoolde coördinator met een MBO geschoolde jongerenwerker ernaast voorzien. De combinatie van deze functies voor opening 6 dagen in de week, 52 weken per jaar komt uit op ongeveer 3,7fte extra. Voor stevig, ambulant jongerenwerk voorziet de huidige aanbieder een minimum aan 1,4fte extra. Voor de aanvulling van het huidige team van ambulante werkers wordt een HBO geschoolde ambulante werker voorzien, om meer dan nu, de verbinding met ook de moeilijkste - mogelijk criminele - doelgroepen aan te gaan.

Uitbreiding capaciteit handhaving

De tekorten bij handhaving maken de voorgestelde repressieve maatregelen onrealistisch. Met name het gebrek aan bevoegdheden maakt het dat handhaving minder repressief optreedt dan gewenst. Handhaving moet gezien worden als een volgende stap in escalatie, wanneer jongerenwerk niet meer in staat is jongeren weg te leiden van een locatie waar ze overlast veroorzaken of crimineel gedrag (lijken te) vertonen. Hiervoor zijn de juiste bevoegdheden en middelen nodig.

Om repressieve maatregelen (sneller) te treffen zal, naast de bevoegdheden, ook meer capaciteit nodig zijn, om de jongerenoverlast in Saendelft tegen te gaan. Dagelijks zal er ingezet moeten worden in Saendelft om zowel preventief als repressief te kunnen optreden. Data geeft aan dat de meeste overlast plaatsvindt tussen 18:00 uur en 23:30 uur. Om Saendelft te voorzien van een optimale bezetting, zal de capaciteit moeten worden verhoogd. Dit houdt in dat, naast de huidige bezetting en de openstaande fte's, nog twee extra fte's nodig zijn. Hierdoor kan dagelijkse bezetting in Saendelft gerealiseerd worden.

Inrichting gebied

De verbeterde inrichting van het gebied heeft een aantal geoogde leefbaarheidseffecten. Het moet het toezicht op het gebied uitbreiden, met name doordat het gebied zichtbaarder wordt voor de omgeving. Het moet de beweging van bewoners sturen, zodat het gebied minder makkelijk te betreden is, of een ander gebied juist makkelijker begaanbaar. En het moet lawaai in binnenplaatsen dempen. Ook kan rondom scholen gekeken hoe de gebieden aantrekkelijker worden voor jongeren, zodat zij in de buurt blijven en zich niet verspreiden over de wijk. De komende periode wordt met bewoners en ondernemers in diverse schouwen gekeken naar mogelijkheden om het gebied beter in te richten.

4.5 Maatregelen om (verder) afglijden te voorkomen (thema 4)

Voorkomen jonge aanwas

Eind 2023 is een coördinator jonge aanwas begonnen bij de afdeling OOV die partners inhoudelijk coördineert op het ontwikkelen van kennis en inzicht in de risico's en een passend handelingsperspectief en het daadwerkelijk signaleren en begeleiden van jongeren. Dit wordt in 2024 verder uitgerold. De aanpak wordt mede uitgevoerd door diverse partners uit het netwerk Zorg en Veiligheidshuizen.

Groepsaanpak

In de groepsaanpak coördineert de regisseur groepsaanpak de partners om overlastgevende jongeren die nog niet bekend zijn, uit de anonimiteit te halen en te gaan zoeken naar een passende aanpak. Momenteel zijn er ca. 75 jongeren waarover in januari meer informatie verzameld zal worden. In februari 2024 wordt in de driehoek een lijst met jongeren besproken waar besloten wordt welke jongeren in de geprioriteerde aanpak komen, met verschillende preventieve en repressieve maatregelen.

Aanpak woonoverlast

Het gemeentelijke meldpunt woonoverlast en de partners, handhaving, politie en woningcorporaties worden betrokken bij dossiervorming op ernstig en structureel overlastgevende huishoudens. In een samenwerking wordt een dossier samengesteld over de ernstig overlastgevende huishoudens. Bij dossiers die in aanmerking komen om, na voldoende waarschuwing, door de rechter te laten beoordelen, worden huisbezoeken afgelegd om de situatie en de mogelijke consequenties toe te lichten en afspraken te maken over gewenste ontwikkelingen en gedrag.

5. Overzicht van extra maatregelen en kosten

Regie en coördinatie

Wat	Periode en frequentie	Wie	Kosten	Wanneer
Regiefunctie OOV	1 fte		pm	pm
Afstemmen diensten afhandeling meldingen	doorlopend	Regie OOV	Huidig budget	Q2 2024
Overleggen met kernpartners t.b.v. operationele, tactische en beleidsmatige aanpak	Wekelijks, 4-wekelijks en kwartaal	Regie OOV	Huidig budget	Lopend en gereed Q3 2024
Opzetten buurt veiligheidsteam	Doorlopend	OOV nodigt partners uit	Huidig budget	Q3 2024
Coördinator JongerenHub	1,8 fte	Valt onder OOV	Zie hieronder bij leefbaarheid	Q1 2024

Collectieve weerbaarheid

Wat	Periode en frequentie	Wie	Kosten	Wanneer
Buurtouders werven en trainen	Twee keer per jaar werven en trainen. Doorlopende vacature bij medewerker participatie.	Wijkmanagement OOV	Twee keer per jaar €5.000	Lopend en continue
Wijkteam helpt bij organiseren activiteiten	Ca. maandelijks	Wijkteam	pm	Lopend en continue
Buurtouders betrokken bij Preventief Jeugdoverleg	Eens per kwartaal	OOV	-	Q2 2024
Winkeliers en bewoners betrekken bij appgroepen	Doorlopend	Wijkmanagement OOV	-	Lopend
Particuliere camera's faciliteren t.b.v. betere meldingen op structurele overlastlocaties.	Structurele overlastlocaties worden gedurende het jaar vastgesteld.	OOV	Jaarlijks €2.000	Q4 2024
Scholen beschikken over trainingen HALT, AJB	Wordt meegenomen in algemene budget	OOV en scholen	pm	Q32024

Leefbaarheid

Wat	Periode en frequentie	Coördinatie en uitvoering	Kosten	Wanneer
Definiëring structureel overlastgebied en maatregelen	Bij structurele overlast van tenminste 3 maanden	Regie bij OOV; handhaving, jongerenwerk en politie voeren uit	Huidig budget	Lopend en Q2 2024
JongerenHub coördinator t.b.v., contact met gemeente, partners en jongeren, integratie aanbod	6 dagen per week hele jaar door, 8 uur, in elk geval van 17:00-22:00. (=ca. 1,8 fte incl. onregelmatige tijden)	Regie OOV i.s.m. jongerenwerk	Jaarlijks	Q1 2024
Jongerenwerker	5 dagen per week, hele jaar door (=1,4 fte)	Regie OOV i.s.m. jongerenwerk	Jaarlijks	PM
Ambulante jongerenwerker t.b.v. 2%	5 dagen per week, hele jaar door (=1,4 fte)	Regie OOV i.s.m. jongerenwerk	Jaarlijks	PM

Programma JongerenHub: begeleiding, activiteiten voor 500 unieke betrokken jongeren per jaar	6 dagen in wisselende intensiteit	Coördinator jongerenHub met jongerenwerk en partners	Jaarlijks €10.000	Q2 2024
Handhaving: meer capaciteit bij jeugdboa's bovenop een redelijk basisoniveau	2 fte's	Straattoezicht	Jaarlijks	PM
Campagne meldingsbereidheid	2 maanden diverse uitingen op in communicatie met relevante partners, social media, lokale media en publieke ruimte	Regie OOV i.s.m. wijkmanagement	€10.000	Q2 2024
Inrichting overlastlocaties	Schouw bij vaststelling structurele overlastlocatie	Regie OOV i.s.m. wijkmanagement en openbare ruimte	p.m.	Vanaf Q2 2024
Aanpak woonoverlast	Bij ernstige overlast, analyse of te koppelen aan woning	Woonoverlast OOV	Huidig budget	Q3 2024

Voorkomen (verder) afglijden richting criminaliteit

Wat	Periode en actie	Coördinatie	Kosten	Wanneer
Jonge aanwas signaleren	Agenderen in samenhang met school en veiligheid	Coördinator Saendelft en scholen	Huidig budget	Lopend
Groepsaanpak	Opleveren lijst ter bevestiging door de lokale driehoek	Coördinator groepsaanpak	Huidig budget	Lopend

6. Verwachte resultaten en eerste stappen

Verwachte resultaten

Met dit plan verwachten we een groot deel van de jongeren te kunnen bewegen om ander gedrag te laten zien in en rondom Saendelft: door interessanter aanbod, het ontmoedigen van overlastgevend gedrag en effectief ingrijpen bij negatief gedrag. Het werven van nieuwe jongerenwerkers en handhavers is een van de belangrijkste maatregelen, maar dit proces neemt tijd in beslag. Het ontwikkelen van een hoogwaardig programma voor de jongerenHub, een tweede belangrijke maatregel, neemt ook tijd in beslag. Echter, zodra deze twee punten zijn gerealiseerd (zie planning hierboven), zal naar verwachting snel een verandering plaatsvinden, die terug is te zien in de cijfers van gemeente en politie: het aantal overlastmeldingen van de bewoners én het aantal geweldsincidenten zal afnemen. En de meldingsbereidheid van de bewoners toenemen. Dit zal zich volgens onze inschatting vertalen naar meer tevredenheid en bereidheid van bewoners, scholen en ondernemers om activiteiten te helpen uitvoeren en zelf te ondernemen in Saendelft. In de komende maanden willen we deze verwachte resultaten SMART maken en gaan monitoren met betrokken partners en bewoners.

Eerste stappen

Er wordt direct begonnen met het werven voor de functie van coördinator JongerenHub. We beogen een geschikte kandidaat nog in Q2 (vóór juni 2024) aan te stellen. Afgelopen maand is daarnaast het Preventief Jongerenoverleg (operationeel voor Saendelft) geïntensiveerd naar een tweewekelijkse bijeenkomst; zo ontstaat een nauwe samenwerking tussen de functionarissen die benodigd zijn om dit plan tot uitvoer te brengen. Naast verschillende acties op de urgente incidenten van de afgelopen tijd, worden deze bijeenkomsten georganiseerd om een gedetailleerder gezamenlijk beeld van de wijk en de problematiek op te bouwen en hier concrete vervolgacties aan te verbinden. Daarnaast heeft OOV een actieteam Jeugd & Veiligheid (tactisch/strategisch) geformeerd voor de hele stad. Hierin bespreken managers van de betrokken partners onder anderen: het verdelen van de schaarse middelen, eventuele knelpunten in de samenwerking en het aanscherpen van doelen (indien nodig).

Bijlage 1. Enkele beeldbepalende incidenten in Saendelft 2020-2023

Straatroof Witte Ring

Op 19 november 2023 vindt op de Witte Ring een beroving plaats. Een vrouw uit Assendelft wordt door twee jongens van 16 tot 17 jaar van haar eigendommen beroofd. De jonge daders pakten haar daarvoor vast en bedreigden haar met een vuurwapen²¹.

Straatroven Amsterdam

Een 17-jarige uit Assendelft is door de politie aangehouden omdat hij betrokken zou zijn bij een overval op 28 november 2021. Hij zou op de Weesperzijde in Amsterdam met een handlanger hebben geprobeerd om een jongeman te beroven. Daarbij dreigden zij met een vuurwapen. Een passerende scooterrijder die het voorval zag gebeuren, werd vervolgens beschoten en is per ambulance naar het ziekenhuis gebracht. Bovendien blijkt de actie verband te houden met een overval die de dag erna plaatsvindt, eveneens in Amsterdam. Drie of vier jongens van tussen de 18 en 20 jaar oud maakten daarbij eveneens gebruik van een vuurwapen en mishandelden het slachtoffer. Tijdens de vlucht werd bovendien een schot gelost²².

Overlast en criminaliteit De Saen

Jongeren zorgen al langere tijd voor overlast in winkelcentrum De Saen. Maar aan het einde van 2020 verslechtert de situatie. Er wordt vuurwerk afgestoken dat tot harde knallen leidt en op een gegeven moment wordt er zelfs vuurwerk naar bewoners gegooid. Ondernemers voelen zich bovendien niet vrij om met de pers te praten uit angst voor represailles. "Ik heb geen zin in een steen door mijn ruit."²³

De IJzervreter

In opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid en de gemeente Zaanstad maakte kunstenaar David Bade een kunstwerk tegen zinloos geweld. Het beeld De IJzervreter is gemaakt van de wapens die tijdens de wapeninleveractie van 2022 zijn opgehaald. De IJzervreter eet als het ware de wapens op en staat volgens burgemeester Jan Hamming daarmee symbool voor de "wens die we allemaal delen: geen wapens meer in de Zaanse straten". Het beeld is op 15 november 2023 onthuld in winkelcentrum De Saen. Scholieren en buurtbewoners dachten en werkten de afgelopen maanden mee²⁴.

²¹ Bron: <https://www.politie.nl/gezocht-en-vermist/gezochte-personen/2023/november/04-straatroof---witte-ring---assendelft.html>

²² Bron: <https://www.parool.nl/amsterdam/17-jarige-jongen-aangehouden-voor-straatroof-met-vuurwapen-beschietsing-voorbijganger~b179dc7c/>

²³ Bron: <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/275296/vuurwerkoverlast-door-hangjongeren-bij-winkelcentrum-assendelft-houden-ons-hart-vast>

²⁴ <https://www.zaanstad.nl/mozard/!suite05.scherm1070?mNwb=32073&mNwc=1&mArc=0>

Agent gewond

Op 25 januari 2023 zorgde een grote groep jongeren voor overlast rond het Kaaikhof in Assendelft. Toen een deel van de jongeren de oproep van politie en handhaving om te vertrekken negeerde, ontstond er een confrontatie. Een dertienjarige jongen werd aangehouden, waarbij hij zich zodanig verzette dat een agent gewond raakte. De agent moest naar het ziekenhuis en bleek toen voorlopig niet meer in zijn functie inzetbaar²⁵.

Steekpartij op station

Op treinstation Krommenie-Assendelft vond op 23 augustus 2020 een steekpartij plaats. Een 16-jarige jongen raakte gewond, vermoedelijk toen hij een ruzie uit kwam praten. Op onder meer Snapchat gingen vervolgens beelden van de steekpartij rond²⁶.

Grote vechtpartij station

Op treinstation Krommenie-Assendelft vond op 15 mei 2020 een grote vechtpartij plaats. Zo'n 50 jongeren waren daarbij betrokken, waarvan de meesten nog minderjarig waren. Volgens jongeren uit de buurt zou er sprake zijn van een uit de hand gelopen internet ruzie tussen groepen jongeren uit Assendelft en Zaandam. Een deel van de betrokkenen was snel in beeld, maar er heerst er een zwijgcultuur waarbij de betrokkenen geen anderen willen identificeren. Bovendien was er rond deze locatie een maand eerder ook al een soortgelijke vechtpartij voorgevallen²⁷.

²⁵ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/2035804846/agent-gewond-bij-aanhouding-dertienjarige-jongen-in-assendelft-na-melding-overlast>

²⁶ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/271858/beelden-steekpartij-tieners-rond-op-snapchat-leerlingen-kunnen-misdaad-anoniem-melden>

²⁷ <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/267276/buurt-geschokt-door-erop-los-rammende-jongeren-uit-assendelft-en-zaandam>
<https://www.nhnieuws.nl/nieuws/267261/burgemeester-jan-hamming-veroordeelt-massale-vechtpartij-in-assendelft>

Bijlage 2: Bestaand beleid

Hieronder staat een samenvatting van relevante beleidsachtergrond voor het plan van aanpak Saendelft.

Coalitieakkoord 2022-2026 Slagen Maken

In het coalitieakkoord wordt door het college van burgemeester en wethouders een ambitie geformuleerd voor Zaanstad als veilige stad. Die ambitie is dat Zaanstad een veilige en leefbare omgeving wil bieden voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Daarvoor worden verloedering of vervuiling, overtredingen, overlast en criminaliteit zoveel mogelijk beperkt. Het meerjarige integraal veiligheidsplan (IVP) en het handhavingsplan (HHP) zijn hiervoor leidend. Daarbij is het van belang om een balans te vinden tussen de aandacht voor zorg, preventie en repressie. Dat betekent dat jongeren die het criminele pad dreigen te kiezen voortijdig begeleiding en kansen op scholing zal worden geboden, waarbij repressief optreden tegen overlastgevers noodzakelijk blijft.

Het college hanteert daarbij een aantal focuspunten. Een eerste is de inzet op een preventieve aanpak voor jongeren. Verder wordt daadkrachtig opgetreden bij overtredingen en tegen straatintimidatie. Overlast door (hang)jeugd zal worden tegengegaan en ook wordt jongeren een perspectief geboden op een opleiding of werk. Een derde focuspunt is de aanpak van ondermijning. Daarbij wordt onder andere geconstateerd dat vooral de inwoners van kwetsbare wijken het risico lopen om daar slachtoffer van te worden. Gezamenlijk wordt met de bewoners, ondernemers en onze veiligheidspartners ondermijnende criminaliteit gesignaleerd, voorkomen en aangepakt.

Verder is in het coalitieakkoord afgesproken om gebiedsgericht te werken, waarbij de opgaven in een gebied, wijk of buurt leidend zijn. Op basis van gebiedsanalyses kunnen we inzichtelijk maken wat er speelt. Zo kunnen we de integrale aanpak in de organisatie en de samenwerking met de stad goed afstemmen. Vervolgens wordt onze inzet meer op die groepen en plekken gericht waar dat het meest nodig is en waar we het meeste effect kunnen bereiken. De komende jaren ligt daarbij de focus op het uitrollen van concrete en meetbare maatregelen.

Integraal Veiligheidsplan 2023 - 2026

In het IVP heeft de gemeente Zaanstad samen met de gemeenten Wormerland en Oostzaan de lokale doelen beschreven om de openbare orde en veiligheid te waarborgen. In het IVP zijn vijf thema's geprioriteerd, namelijk lokale veiligheidsproblematiek, sociale veiligheid, gedigitaliseerde criminaliteit, Openbare Orde en Veiligheid en ondermijning. Die laatste twee vormen de voornaamste prioriteiten.

Bij de uitvoering van het IVP wordt met een aantal uitgangspunten gewerkt. In Zaanstad wordt waar mogelijk informatiegestuurd gewerkt. Ook wordt er in het veiligheidsbeleid een goede balans tussen preventie en repressie gehanteerd. Overlast en criminaliteit worden zo veel mogelijk voorkomen, maar daar waar dat niet kan worden repressieve maatregelen ingezet. Vooral bij jeugdproblematiek wordt aan preventieve activiteiten grote waarde gehecht. Verder wordt ervan uitgegaan dat een gerichte aanpak een effectieve aanpak is.

Daarom zetten we zowel persoonsgerichte aanpakken (PGA's) als gebiedsgerichte aanpakken in. Het laatste uitgangspunt is flexibiliteit. Ontwikkelingen gaan snel en de actualiteit is vaak weerbarstig, waardoor aanpassingsvermogen van belang is. Prioriteiten en werkzaamheden worden weliswaar gepland, maar zijn niet in beton gegoten.

Beleidskader Jeugd 2021 - 2030 Jong zijn in Zaanstad

Met behulp van het beleidskader Jeugd wil Zaanstad bereiken dat jeugdigen het liefst in een fijn thuis, gezond, veilig en kansrijk opgroeien kunnen opgroeien tot zelfbewuste en zelfstandige volwassenen. Het uitgangspunt is dat jeugdigen en hun gezinnen zichzelf kunnen redden, maar voor wie dat nodig heeft, organiseren we extra hulp en ondersteuning. Daarbij wordt domeinoverstijgend gewerkt met zo veel mogelijk de focus op preventie. Ouders en andere verzorgers hebben de primaire verantwoordelijkheid voor het creëren van een goede, gezonde en veilige omgeving voor kinderen en jongeren, maar daarnaast zijn nog vele organisaties betrokken in het leven van een kind. De gemeente streeft naar partnerschap met deze organisaties en zorgt voor een sluitend netwerk rondom het kind.

In het beleidskader wordt gewerkt met de acht aandachtsgebieden die volgens de Kansen Cirkel bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren belangrijk zijn. De aandachtsgebieden die de problematiek van dit plan van aanpak kunnen raken zijn Veilig zijn, Actief zijn en Verantwoordelijkheid nemen.

Slim verbinden: samen meer - Visie vernieuwde aanpak samenhangend jongerenwerk & werken met jongeren 2021 - 2026

Alle partijen die in Zaanstad met jongeren werken en een vorm van jongerenwerk uitvoeren hebben een gezamenlijk gedragen visie voor de opgave rond jongerenwerk en het werken met jongeren vormgegeven. Jongerenwerk is toegankelijk voor alle Zaanse jongeren: het sluit aan bij hun behoeften, het is inclusief en iedereen is welkom en heeft een extra belangrijke functie voor jongeren die zich in een kwetsbare positie bevinden. Met het oog op goede ondersteuning van jongeren én in het belang van veiligheid en leefbaarheid, is het noodzakelijk dat zorg- en veiligheidsprofessionals goed met elkaar samenwerken.

Jongerenwerkers hebben daarbij een bijzondere signalerende functie en kunnen de doelgroep pedagogisch verantwoord begrenzen en bijsturen. Zo vormen ze een cruciale rol in de aanpak van jeugdoverlast en jeugdgroepen op straat.

Vanuit de visie worden meerdere thema's uitgewerkt, namelijk Versterking structuur, Volg het ritme van de dag! en Jeugd en veiligheid. De vernieuwde structuur en sturing gaat in op eenduidig en samenhangend beleid en overzichtelijke uitvoering. Het ritme van de dag van de jongeren en hun gezin staat centraal met het 3x8-model (8 uur per dagdeel slapen, school/werk, vrije tijd). Jeugd en veiligheid gaat in op een persoonsgerichte aanpak van risicjongeren en jongeren die reeds hun eerste delicten pleegden, vergroot de ruimte voor een preventieve aanpak van jongeren die zich gezond ontwikkelen.

Programma Jeugd en Veiligheid

In de gemeente Zaanstad is sprake van groeiende problematiek op het gebied van jongeren en veiligheid. Daarom zet de afdeling OOV in op een preventieve en repressieve aanpak van zowel overlastgevende en hinderlijke jeugd als criminele jeugd. Hiervoor is het huidige programma Jeugd en Veiligheid gestart. Bovendien is er sprake van verjonging en verharding in de criminaliteit. Vroegtijdig ingrijpen is daarom nodig om te voorkomen dat jongeren afglijden. Het doel is dat jongeren veilig op kunnen groeien. Jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit worden tegengegaan en patronen die leiden tot overlast en geweld moeten worden doorbroken. Binnen dit programma wordt met twee actielijnen gewerkt, namelijk Doelgroepgericht en Gebiedsgericht.

Actielijn Doelgroepgericht

Via deze actielijn wordt gefocust op de verjonging en de verharding van de criminaliteit. De volgende acties worden ondernomen:

- Gecoördineerde preventie jeugd: er bestaat een groot aanbod voor jongeren die een groter risico lopen om maatschappelijk af te glijden. Zaanstad gaat een versterkte gemeentelijke regierol de vraag van jongeren en het aanbod van de hulpverlening beter op elkaar afstemmen.
- Preventieve overleggen: in elke wijk worden vier-wekelijkse preventieve jeugdoverleggen georganiseerd door het jongerenwerk en het wijkteam. Daarbij wordt problematiek in kaart gebracht en zo nodig een gezamenlijke aanpak opgezet. Bij het uitblijven van resultaat kan een groepsaankpak worden opgezet.
- Groepsaankpak: de gemeente heeft met netwerkpartners een convenant vastgesteld voor aanpak van overlastgevende groepen. De aanpak loopt zo lang als de overlast aanwezig is en de jongeren worden na afronding van de aanpak nog enige tijd gemonitord. Momenteel heeft Saendelft daarbij prioriteit.
- Persoonsgerichte Aanpak Jeugd & Veiligheid: bij jongeren voor wie binnen de reguliere aanpak van zorg- en veiligheidsproblematiek geen oplossing te vinden is, wordt via de PGA Jeugd en Veiligheid ingezet op domeinoverstijgende regie. Dit betreft één aanpak die twee doelgroepen bedient, namelijk de jongeren met tenminste één *high impact crime* op hun naam (voormalig Aanpak 075) en risicjongeren (afglijdend). Er zitten gemiddeld 65 jongeren in de aanpak.
- Onderzoek Bureau Beke: momenteel loopt een onderzoek naar criminele netwerken in Zaandam-Oost. Op basis van deze analyse kan Zaanstad inzichtelijk krijgen welk preventief beleid gevoerd moet worden om te voorkomen dat jongeren in een crimineel netwerk terecht komen.
- Veilig Schoolklimaat: in 2024 gaat het convenant 'School en Veiligheid' van kracht, waarin voor alle middelbare scholen in Zaanstad afspraken over het voorkomen en bestrijden van overlast, vandalisme en ander crimineel gedrag in en rond scholen zijn gemaakt.
- Voorkomen jonge aanwas: Zaanstad investeert in meer aandacht voor de vroegsignalering van risicogedrag bij jonge aanwas. De gemeente faciliteert en voert regie op een integrale samenwerking tussen netwerkpartners, bijvoorbeeld via het bouwen van netwerken op scholen en in de wijk.
- Buurtouders: In Saendelft en 't Kalf zijn buurtouders actief. Deze enthousiaste buurtbewoners benaderen jongeren op vriendelijke wijze en kunnen daarbij meteen

problemen vroeg signaleren. Deze ouders worden op verschillende manieren gefaciliteerd.

Actielijn Gebiedsgericht

Via deze actielijn wordt gefocust op problematiek in de gebieden Saendelft en Zaandam Oost. Vanuit het Pact 2020-2040 is Zaanstad aan de slag met een integrale en langdurige aanpak die het perspectief voor (jeugdige) bewoners moet vergroten. De volgende acties worden ondernomen:

- Pact Zaandam-Oost: om ondermijnende criminaliteit en het afglijden van jongeren te voorkomen, implementeren Zaanstad en partners het landelijk gesubsidieerde, integrale programma Preventie met Gezag. Dat gebeurt door het bieden van perspectief en het stellen van grenzen. Er wordt daarbij ingezet op het vergroten van beschermende factoren en het verminderen van risicofactoren.
- Saendelft: Preventief maakt Zaanstad gebruik van de instrumenten vanuit het beleidskader Jeugd, zoals jeugd ontmoetingsplekken (JOP's) en sporten na schooltijd. Tegelijkertijd haalt Zaanstad samen met partners overlastgevende en (mogelijk) criminele jongeren in Saendelft uit de anonimiteit en begrenst problematisch gedrag via (repressieve) instrumenten, bijvoorbeeld via verblijfsontzegging of een last onder dwangsom.

De nadere uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak Saendelft is onderdeel van het voorliggende Plan van Aanpak Saendelft.

Bijlage 3: Programma jongerenHub

De indeling van de inloop-uren ziet er (najaar 2023) als volgt uit:

Maandag: 15.00 – 17.00: tienerinloop

Woensdag: 15.00 – 17.00: tienerinloop, om de week: 17.00 – 18.00/18.30: Autistisch café en 19.00 – 22.00: Jongereninloop

Donderdag: 15.00 – 17.00: tienerinloop en meideninloop

De openingstijden zijn als volgt:

Dinsdag: 09.00 – 17.00 : jongerenloket + sociaal wijkteam

Woensdag: 09.00 – 15.00 : Local Heroes

Donderdag: 09.00 – 14.00: jongerenloket

Vrijdag: 09.00 – 17.00: Local Heroes

Bijlage 4: Overleggen van scholen rondom jeugd, zorg en veiligheid

Hieronder is een tabel met een overzicht van bestaande overleggen van Zaanse scholen.

	Indiv	Collectief	Bestuur, beleid
Zorg	Multi-disciplinair Overleg (MDO)	SVZ*, COB overleg	SvZ
Veiligheid	Politie, handhaving, jongerenwerk	Veiligheidscoördinator en overleg (ca. 8 VO scholen en een MBO)	Regiegroep school en veiligheid
Zorg/veiligheid	Individueel Casusoverleg (ICO)		Bestuurlijk overleg VO scholen

Bron: OVO-scholen Zaanstad

*Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Zaanstreek

gemeente Zaanstad

Stadhuisplein 100, 1506 MZ Zaandam
Postbus 2000, 1500 GA Zaandam

T 14 075
www.zaanstad.nl